

FŐNIX – ME

MISKOLCI
EGYETEM
UNIVERSITY OF MISKOLC

**MEGÚJULÓ EGYETEM FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYI
FEJLESZTÉSEK A FELSŐFOKÚ OKTATÁS MINŐSÉGÉNEK ÉS
HOZZÁFÉRHETŐSÉGÉNEK EGYÜTTES JAVÍTÁSA
ÉRDEKÉBEN**

EFOP-3.4.3-16-2016-00015

**A jóllakás öröme. Bepillantás az Osztrák-
Magyar Monarchia népeinek konyhájába
Dr. Fazekas Csaba**

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Hogyan okozhat örömet a jóllakottság?
Az étkezés, mint alapvető szükséglet és mint
örömforrás
Nem azonos a „nagy zabálással”

Evés $\neq$ étkezés

Az öröm forrása:

- igényesség
- mértékletesség

Étkezés → szükségletből az öröm forrása
Az emberiség története a gyomron keresztül

„A nemzet nyelvében élt, igen, s nem volt senki a hazában, aki mélyebb hittel, igazabb áhítattal vallotta és hitte ezt, mint Szindbád, a magyar szavak mágiájának tudója és hívője; de a nemzet a hasában is élt, s nem kellett lebecsülni ezt a másikat, anyagiasabb kultúrát sem, mely vidéki főzőasszonyok ibrikjeiben rotyogott, pesti szakácsok tepsijeiben kelt varázslatos életre egy-egy sertéspörkölt, halpaprikás vagy vargabéles alakjában. Mint valamilyen titokzatos Baedeker, mely a haza titkos és igazi tájain kalauzolja át az utast, úgy igazított útba a magyar lélek, ízlés és életkedv útvesztői között egy-egy étlap. (...) A haza élt a költők és írók szavaiban, élt a tudósok műveiben, élt a névtelen magyarok munkájában, hitében, életmódjában, élt az ősök tetteinek emlékében, élt Erdély, a Hortobágy, a Balaton és a Tátra tájainak derengésében, de legalább úgy élt ebben a szóban is: »bográcsgulyás« – s csak az ostobák, nagyképűek és siketek nem értették ezt.” (Márai Sándor: Szindbád hazamegy, Budapest, 1940.)

„Szindbád ebédelt, s nemcsak azért evett, hogy jóllakjon, hanem kissé áldozott is e pillanatokban valaminek: egy letűnt világot ünnepelt, amikor a magyar még nyakába kötötte ebédhez az asztalkendőt, két kezébe fogta a kést és villát, s oly villogó szemekkel, komoly pillantással meredt a tányéron illatozó csonthústra, mintha rögtön keresztüldöfne mindenkit, aki makacson és esztelenül szajkolni meri a közhelyet, hogy csak Bécsben lehet jó marhahúst kapni. Szindbád tudta, hogy Magyarországon minden jobb, mint a külországokban, s ezért szigorúan és áhítattal evett. Már a kenyérben volt itt valami, amit sehol a világon nem tudtak utánózni.”

Mit jelent a „nemzeti” konyha?

Ettek-e „magyaros” ételeket a honfoglalók, a törökellenes harcok várvédői vagy Rákóczi kurucjai? → Na, ugye!

A „nemzeti” konyhák születése: 19. század.

Okok: → modernizáció (megváltozott a világ...
egységesülő ízvilág, pl. szakácskönyvek)

→ polgárosodás (új társadalmi rétegek,
hagyományok átalakulása, a szokások –
minőségi étkezés, étterembe járás - szélesebb
körben elterjedése)

Az Osztrák-Magyar Monarchia (1867-1918)

– Mi is volt a Monarchia?

Birodalom és nemzetek otthona egyszerre.

„Multikulti” és nemzeti sajátosságok együttesen

Polgárosodás?

Asztaltársaságok, baráti sörözés, közös éttermi fogyasztás...

A „cseh konyha” születése: 19. század
Általános jellemző: különböző kulturális hatások állnak össze
„nemzeti” eleggyé.

Cseheknél: erőteljes német hatás + északi szláv hagyományok +
további „monarchiás” (pl. magyar...) hatás

Vicc a cseh konyháról:
az étel vagy sörrel
vagy sör mellé készül...

Vázlat:

- főételek
- levesek
- desszertek
- sörkorcsolyák

Főétel: igazán cseh sajátosság: gőzben párolt gombóc → **knédli** + hús

Mivel lehet enni a knédlit? → mindennel!

Knédli változatok: kiflis, burgonyás, szalonnás, zöldséges... (houskový, bramborový, karlovarský...)

Például: VKZ vepřo – knedlo – zelo (kb.
csem.ser.szel.pir.purg.pár.káp.)

Guláš (szaftos pörkölt)

Svíčkova (vadas)

Kachna (kacsasült vörös
káposztával)

Nem vegetáriánusoknak
való vidék...
Pl.: csülök (koleno)
žebra (oldalas)...

Levesek (polévky)

Kicsit más leveskultúra, mint nálunk, kb. félúton a magyar és a német között.

Pacalleves (dršťková polévka)

Tejszínes gomba-krumpli-leves (kulajda)

Desszertek

A monarchia népeinek hasonlóan volt édes a szája, szóval → hasonló a magyarhoz, de: töltött knédli!

Sörkorcsolyák

Pivní sýr (sörsajt)

Utopenec („vízihulla”...)

Nakladaný hermelin

És még sokminden más (karácsonyi ponty és társai.)

Ne feledkezzünk meg a sörről!!!

A Monarchia üzenete...

u-svehly.cz/jidelni-listek-2/		
JÍDELNÍ LÍSTEK		
Polévky :		
0,33l	Kuřecí vývar s masem, zeleninou a nudlemi A-1,3,9	25 Kč
0,33l	Čočková s uzeninou A-1,9	29 Kč
0,33l	Bramborová polévka s houbami A-1,9	29 Kč
Hotová jídla :		
150g	Hovězí pečeně na houbách ve smetanové omáčce s houskovými knedlíky A-1,7	96 Kč
150g	Hovězí na česneku se špenátem a bramborovými knedlíky A-1,3,7	96 Kč
150g	Maďarský hovězí guláš s houskovými knedlíky A-1,3,7,	94 Kč
150g	Selská vepřová krkovička se zelím a bramborovými knedlíky A-1,3,10,12	96 Kč
150g	Segedínský guláš s houskovými knedlíky A-1,3,7	89 Kč
3ks	Domácí plněné bramborové knedlíky uzeným masem s červeným zelím A-1,3	88 Kč
150g	Krůtí stehení nudličky na medu s jasmínovou rýží A-1	98 Kč

Érdekességek az osztrák konyha világából.
Nagyon hasonló a magyarhoz! (Kevésbé zsíros,
viszont inkább lisztes...) Erőteljes olasz hatás.
Pl. Tafelspitz. („tányérhús”)

Wiener Schnitzel... („magyarul” rántott hús...)

Leopold Grunzmüller udvari főszakács trónfosztása..

A Sacher-torta...

Összegezve:

- változatosan
- adjuk meg a módját
- lehetőleg társaságban
- fedezzünk fel ízeket

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

MISKOLCI
EGYETEM
UNIVERSITY OF MISKOLC

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE